

Bilaga 2

Uppföljning av avfallsplan för Mjölby, Tranås och Boxholms kommuner 2012–2017

UTSTÄLLNING

Inledning

Den tidigare avfallsplanen för MTB-kommunerna Mjölby, Tranås och Boxholm sträckte sig över åren 2012–2017. Denna avfallsplan hade fyra inriktningsmål, som i sin tur delades upp i delmål med tillhörande åtgärder.

I följande kapitel presenteras mål och åtgärder ordagrant återgivna så som de var skrivna i den föregående avfallsplanen, med tillägg av kolumnerna "måluppfyllelse" vid respektive delmål samt "resultat" för åtgärderna. Åtgärder som endast berörde Mjölby eller Tranås kommuner har exkluderats i uppföljningen då dessa kommuner har gjort egna uppföljningar.

UTSTÄLLNING

Avfallsplan 2012–2017 för Mjölby, Tranås och Boxholms kommuner

1.1 Inriktningsmål

Inriktningsmålen har formulerats med ambitionen att de ska täcka in alla tänkbara aspekter av avfallshanteringen. Det innebär att varje aktivitet ska kunna kopplas till åtminstone ett inriktningsmål på så sätt att aktivitetens genomförande ska bidra till ett närmande av det aktuella målet. Inriktningsmålen är långsiktiga, vilket innebär att de bör kunna ha en livslängd på åtminstone ett tiotal år.

Inriktningsmål 1: Den totala mängden avfall och avfallets farlighet ska minska

Inriktningsmål 2: De resurser som finns i avfallet ska tas tillvara

Inriktningsmål 3: Avfall ska hanteras på ett säkert sätt med avseende på hälsa och miljö

Inriktningsmål 4: Avfallshanteringen ska svara upp emot samhällets och kundernas krav på ekonomi, service och kvalitet.

1.2 Delmål och handlingsprogram

Inriktningsmålen (se ovan) konkretiseras så långt det är möjligt i delmål. Syftet är att uppföljningen av dessa ska indikera om utvecklingen går i rätt riktning i förhållande till inriktningsmålen.

Handlingsprogrammets aktiviteter är de konkreta åtgärder som ska leda fram till uppfyllandet av målen. Aktiviteterna kan utgöra avgränsade projekt, eller innebära ett kontinuerligt arbete som pågår under längre tid. En aktivitet behöver inte vara kopplad till ett specifikt delmål, utan kan vara direkt länkad till ett eller flera inriktningsmål. I många fall har aktiviteter bäring på flera mål, såväl delmål som inriktningsmål. Inplaceringen i strukturen har då gjorts med den koppling som bedömts som mest relevant.

Handlingsprogrammets åtgärder riktar sig – där inget annat anges - till följande enheter:

- Mjölby: Tekniska Kontoret, VA/Avfall
- Tranås: Samhällsbyggnadsförvaltningen, VA- och gatuavdelningen
- Boxholm: AB Boxholmsteknik

Inriktningsmål 1: Den totala mängden avfall och avfallets farlighet ska minska.

Att minska avfallets mängd och dess farlighet är en av de mest angelägna uppgifterna i vårt samhälle. Tyvärr kan denna uppgift endast till en begränsad del påverkas genom åtgärder i avfallsledet. Det är snarast i samband med tillverkningen och användningen av varor som sådana effekter kan åstadkommas. Om avfallets farlighet ska minska krävs t ex utfasning av de allra farligaste ämnena och minskad användning av övriga farliga ämnen.

För kommunerna inom MTB-regionen är det framför allt information som kan användas som redskap i arbetet mot detta mål. Ett konkret exempel är att på ett samordnat sätt informera om på vilket sätt hushållen kan kompostera sitt trädgårdsavfall. Om detta avfall i större utsträckning komposteras hemma i trädgårdarna skulle transporterna kunna begränsas, både för hushållen och för kommunerna. Redskap för att öka hemkomposteringen är exempelvis information i form av kampanjer och seminarier.

Med miljöanpassad konsumtion avses att hushåll och andra konsumenter gör miljömedvetna val när de handlar olika typer av produkter. Det kan röra sig om allt från livsmedel till bilar. Valen kan i stor utsträckning påverka mängden och egenskaperna hos det avfall som uppkommer då produkterna tjänat ut. I dessa frågor är det en fördel om man kan få till stånd en bred samverkan inom regionen.

En av de viktigaste uppgifterna inom avfallshanteringen är att åstadkomma ett miljösäkert omhändertagande av farligt avfall. Detta förutsätter bra och lättillgängliga insamlingssystem.

Delmål	Måluppfyllelse
Avfallsmängden till avfallsförbränning ska till 2017 (räknat från läget 2010) minska med 20 % (bl a genom utsortering av bioavfall samt ökad insamling av producentansvarsmaterial)	Ej uppfyllt. Minskat med 3%. (21% lägre 2022 jämfört 2010)
Insamling av elektronik, batterier och småkemikalier ska 2017 (räknat från läget 2010) ha ökat med 15 % (avser insamlad mängd)	Uppfyllt. Småbatterier har ökat insamling med 140%. Småkemikalier har ökat insamling med 166%

Åtgärder	Resultat
Kommunernas informationsinsatser samordnas genom att en gemensam informationsplan upprättas. Den inriktas främst på en miljöanpassad konsumtion samt att öka intresset för källsortering och insamling av farligt avfall från hushållen. Genomfört år 2013	Delvis genomfört. Hållbarhetskalender, i samverkan med Mjölby kommun, delas ut till samtliga hushåll. Sociala medier och hemsida används för information.
Projekt tillsammans med El-kretsen för insamling av småelektronik. Genomfört år 2013	Okänt. Ej troligt.

Inriktningsmål 2: De resurser som finns i avfallet ska tas tillvara

Genom återanvändning och återvinning kan olika jungfruliga resurser sparas. En effektiv återvinning av material och energi ur avfall minskar också avfallshandlingens miljöpåverkan. Att använda återvunnen råvara i produktionen innebär också i de flesta fall att mindre energi krävs än vad som är fallet vid användning av jungfrulig råvara. Slutligen kan avfall ersätta fossila bränslen vid energiutvinning samt utvinning av biogas ur lättnedbrytbart avfall.

Att göra biogas och näring från matavfall tillhör ett av de starkare fokusområdena. De systemstudier som genomförts under de senaste åren pekar på att rötning med biogasproduktion och med näringsåterföring är betydligt bättre resursutnyttjande än kompostering – speciellt om gasen kan ersätta fossila bränslen. Genomförda plockanalyser visar att mängden matavfall som återfinns i säck- och kärlavfallet i regionen motsvarar mellan 29 och 44 %¹ av totalmängd. En utsorterad mängd matavfall inom MTB-regionen på ca 3 000 ton per år bör på sikt inte vara en omöjlighet.

Vid val av system för att förvara, samla in och transportera det källsorterade avfallet är det viktigt att detta system är flexibelt med avseende på antal utsorterade fraktioner. En etableringsstrategi kan vara att stegvis bygga ut systemet för olika avfallstyper, beroende på ambitionsnivå, ekonomi etc.

Under lång tid kommer det att pågå arbete med sluttäckning av deponier. För detta krävs stora mängder av lämpliga täckmassor. För att hushålla med naturresurser, och även av kostnadsskäl, bör restprodukter som slam, aska – samt schaktmassor etc utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt. Att säkerställa tillgången på sådant material blir därför en viktig uppgift under de närmaste årtiondena.

Delmål	Måluppfyllelse
Senast 2015 ska kommunen samla in källsorterat bioavfall hos hushåll och verksamheter	Uppfyllt.

¹ Tätort villa 44 %, flerfamiljshus 39 % samt landsbygd 29 %.

Åtgärder	Resultat
<p>En förstudie genomförs som innehåller;</p> <ul style="list-style-type: none"> - beslutsunderlag för val av system för insamling och behandling av källsorterat avfall - plan för successivt införande av insamlingsystem för källsorterat avfall - plan för information till hushåll respektive verksamheter för insamling av avfall <p>Förstudien genomförd år 2013</p>	Uppfyllt såtillvida att källsortering av matavfall är införd. Oklart ang. nämnda förstudie.
Upphandling av behandling av källsorterat bioavfall. Genomförd senast 2014	Uppfyllt.
Utredning genomförs om behov av lokala anläggningar för omhändertagande och utnyttjande av schaktmassor. Genomfört år 2015	Oklart om utredning är genomförd. Massor har tagits emot på deponin. Det kommer behövas en ny plan för tiden efter deponin.
Utredning genomförs om urin som separerats i hushåll, i första hand om lämpligheten att tillvarata urin, i andra hand (om det visar sig vara lämpligt) framtagande av rutiner för tillvaratagandet. Genomfört år 2013	Ej uppfyllt.

Inriktningsmål 3: Avfall ska hanteras på ett säkert sätt med avseende på hälsa och miljö

Avfallet och hanteringen av detta har potential att kunna påverka hälsa och miljö på flera olika sätt, både i insamlings- och behandlingsledet. Utsläpp till luft och vatten från deponerat avfall har dock successivt kunnat begränsas, inte minst genom att de deponerade mängderna minskat radikalt på senare år. Ökade krav på avfallens kvalitet, exempelvis vad gäller innehåll av farligt avfall etc. samt allt effektivare uppsamling av lakvatten och deponigas har också bidragit till förbättringarna. Inriktningen är dock att fortsätta arbetet med att begränsa emissionerna från verksamheten så långt det är möjligt. Detta gäller givetvis även störningar i form av lukt, buller, nedskräpning mm som kan förekomma.

Arbetet med att återställa markområdena på de platser där deponering har upphört efter 2008 har påbörjats. Dessa arbeten som kommer att pågå under lång tid, innebär att områdena ska sluttäckas samt att omhändertagande av lakvatten och deponigas ska säkerställas. Avslutningsplaner har fastställts av tillsynsmyndigheterna för samtliga aktuella deponier.

Kommunala avfallsplaner ska bl a innehålla uppgifter om nedlagda deponier inklusive bedömningar av risken för olägenheter för människors hälsa eller miljön. Inriktningen på arbetet skulle i första hand vara att genomföra en heltäckande kartläggning av objekten i området, genom tillämpning av Naturvårdsverkets metodik för inventering av förorenade områden (MIFO).

Deponierna vid Norraby och Åsbodalen ska vara sluttäckta år 2023 respektive 2025.

Delmål	Måluppfyllelse
Tömning av brunnar och tankar ska utföras på ett bra sätt med avseende på rationalitet och arbetsmiljö	Ej mätbart.
Föroreningarna i slammet från regionens avloppsreningsverk ska före 2017 vara på en så låg nivå att slammet från samtliga kommuner kan Revaq-certifieras	Uppfyllt; gränsvärdena för metaller i slammet överskrids ej. Dock är Revaq-certifiering inte aktuellt för kommunen.
Åtgärder	Resultat
Sluttäckning av Norraby och Åsbodalens deponier genomförs enligt avslutningsplan	Delvis genomfört, men tidsplan har ej hållits.
Åtgärder för nedlagda deponier: MIFO1-undersökning genomförs för samtliga nedlagda upplag (se bilaga 1). Genomfört år 2013	Genomfört 2012
Genomgång av avvikelser avseende förhållandena vid tömning av brunnar och tankar. Tekniska system utvärderas för säker tömning. Genomfört år 2013	Genomfört. GDL gör sammanställning årligen.
Rutiner framtas för omhändertagande av förbrukat filtermaterial från fosforfällor i enskilda avloppsanläggningar. Förslag framtas även för hur avfallstaxan ska konstrueras. Genomfört år 2013	Ej genomfört.

Inriktningsmål 4: Avfallshanteringen ska svara upp emot samhällets och kundernas krav på ekonomi, service och kvalitet.

Kommunerna i MTB-regionen har en ambition att erbjuda invånare och företag avfallshanteringsystem med en hög servicegrad, och samtidigt prioritera miljöhänsyn och resurshushållning. Det är också viktigt att verksamheten bedrivs effektivt från kostnadssynpunkt.

En stor del av informationen om avfallshantering är inriktad på att motivera och hjälpa hushåll och andra att källsortera sitt avfall, och därigenom möjliggöra bl a ökad resurshushållning. Det handlar i stor utsträckning om att jobba med

aktiviteter, såsom skolinformation, produktion av tidningar och nyhetsbrev, medverkan vid mässor och liknande. Ytterligare ett exempel är att öka utnyttjande av återvinningscentralerna för spridning av information på samma sätt som redan sker på anläggningen i Hulje.

Återvinningscentralernas popularitet framgår klart när man studerar utvecklingen av besöksstatistiken.

Delmål	Måluppfyllelse
Kommunerna skall eftersträva enkla avgifts- och taxekonstruktioner som samordnas mellan kommunerna samt utnyttjar möjligheter till styrning	Ej uppfyllt.
Kommunen ska öka möjligheten att studera och följa upp utvecklingen inom avfallssektorn både avseende mjuka och hårda parametrar	Uppfyllt. Bidrar i Avfall Web, medlemmar i Avfall Sverige.
Kommunerna ska eftersträva introduktion av ny teknik inom avfallsområdet på ett så tidigt stadium som möjligt i detaljplaneprocessen	Ej uppfyllt.
Antalet nöjda kunder inom regionens avfallsområde ska öka	Uppfyllt (enkätundersökning ÅVC – nöjdhet).
Åtgärder	Resultat
Kommunernas konstruktion av taxor samt andra avgifter ses över med avseende på styrmöjlighet och samsyn. Genomfört år 2013	Delvis genomfört, men inte i samarbete med andra kommuner.
En arbetsgrupp sammankallas regelbundet för att skapa en samsyn inom avfallsområdet i MTB-regionen avseende t ex säkerhetsaspekter, betalssystem, avfallsterminologi mm. Genomfört fortlöpande	Ej genomfört, däremot samverkar Boxholm med Ödeshög, Mjölby, Motala och Vadstena, bl.a. inköpssamverkan.
Kundundersökning genomförs för att ta reda på om avfallshandlingen motsvarar kundernas förväntan med avseende på service och kvalitet. Genomfört första gången år 2013	Genomfört.
Ny plockanalys genomförs senast år 2017	Ej genomfört.
Intressera byggexploatörer för ny teknik för central insamling. Genomfört fortlöpande	Ej genomfört.